

Mukaanda kwaa Baebeleo Kotili

Mukaanda a Baebeleo ali na kuumbu a wa sonuu nde pe. Nde ali mu uyaabisa pe kwa na ba sonuu nde. Musonii li wa ifuumbu kia basi Helene, ka nde ayaaba bubwe bubwe mikaanda mia Lilasina la Likulu. Nde li mu usonuu kwa ba ngaa Kristo babali Bayuudayo. Ba ngaa Kristo baa, ba maniongo. Bo ba maa dee, na ba maa diimbisi ibaala kia bo na ilimbisi kia bo kia tsiomi. Baba mosi bali na nzala ya ubwoongolo imiini kia bo. Musonii a mukaanda atoono ubweese nzisili yi bo baholi na uhamisa bo.

Baata bali itwaari na Nziaambi mu Kristo, wu Nziaambi atsinduu (1.1–2.18). Mu ngwanya Kristo li mwaana a Nziaambi, nde li buli Nziaambi (1.3). Nde akitii ka muutu. Bu akwiiri weti muutu, nde amaasi nde litu la muheebili wu mubi (2.14).

Mu ndaa Kristo, ba ngaa utuu uswese kwa Nziaambi mu ilimbisi (3.1–5.10). Mu ngwanya Yiiisu Kristo atoori tee kwa Nziaambi, na Nziaambi abiaalisi nde mukuutu a Nguu a ngaanga a Nziaambi. Mu Lilasina Lilikulu, mukuutu a nguu a ngaanga a Nziaambi ni nde utuu uswese bebele na Nziaambi, bwali mu ukoto nha mbuu wavulu bu ngiri. Nde li mu utsuu mu ndaa nyalili a masumu.

Mu taanga di, Yiiisu Kristo ndili a nde li mukuutu a nguu a ngaanga a Nziaambi. Mukaanda kwa basi Hebeleo ndili nde li mu uyaabisa ndaa yi mu Lilasina Lilinyatii.

Musonii a mukaanda li mu ubiindili bwafwaana buni Yiisu ali mukuutu a nguu a ngaanga a ba ngaa Kristo (5.11–10.31). Nde li na lisoboso na ba nguu babangaanga ba Bayuudayo.

Mu lilasina lilikulu huli na ndaa yili mu ubiindili yo. Mu mukaanda wa mbaandili 14.17-20 huli mu utsuu mu mbwaanini a Abraami na muutu wa mweenyi wu bu baa ta Melkisedeki. Weti Melkisedeki, Yiisu li nguu a ngaanga wa hele umata mu ifuumbu kia ba nguu babangaanga. Nde ali nguu a ngaanga weti buli mikele na tumimi a baata pe. Ba nguu ba bangaanga bali balaa na bo bali mu ukwa. Yiisu Kristo li nguu a ngaanga mu taanga dioosi na nde li moonyi mu taanga dioosi. Nde akoti ku yula kuli mu udiaala Nziaambi. Ni kuu nde ali mu ubiti bisi.

Mu lilasina la tsiomi, ba nguu babangaanga bali atsuu ma taanga moosi baana bungori mu ubaa kolokolo a Nziaambi. Bo bali a dusu banyama mu ndaa uyiluu buu. Ka, Kristo a heeri moonyi bala mosi mu taanga dihele uwa. Bangaa Kristo bali mu udiaata mu taanga di mu kuulu yi nyatii. Bo ubwa pe uvutuu bisi. Imiini kia babakulu yili ifwaani kia babasa imiini. Ifwaani kii yili mu uhamisa bo mu ubiingi mu mbingisi na mu mapu-usu ma lolo (11.1–12.13). Umata mu 12.14, manini a mukaanda li mu ubiindili kwa balibuundu buni bo butuu uba itwaari na Nziaambi, na ba mbayi, na utuungu libuundu la ngwanya.

Nziaambi li mu usalila Mwaana a nde mu utsuu kwaa baata

¹ Mu taanga dikulu, Nziaambi asialili mibili mu utsuu kwaa bakaa ba bisi, taanga dialaa, na mu mupili na mupili,

² ka mu taanga diatsieelele di, nde li mu usalila Mwaana a nde mu utsuu kwaa bisi. Ni mu nde Nziaambi ayilii bioosi bili✧, na ni Nziaambi abiaalisi nde mu uba mutoli a mukobo a biloo bioosi.

³ Mwaana li mu umweese bubwe ba buzitu ba Nziaambi, nde li ifwaani kili mu umweese buli Nziaambi, nde li mu usuku biloo bioosi mu ndaa a nde ya litu. Bu amani utsieemese baata mu masumu ma bo, nde adiaala mu mayula nha koo kia ba baala kia Nziaambi✧, Puungu-lituu.

⁴ Mu yii, Mwaana ka ayiluu uvulu unaanguu na batumu ba Nziaambi, na Nziaambi ahi nde kuumbu yavulu ndutu na makuumbu ma bo.

Mwaana a Nziaambi avulu unaanguu na batumu ba Nziaambi

⁵ Mu ngwanya, Nziaambi a aleeli kwaa tumu a nde so mosi pe:

«Ni we li mwaana a me,
umata mu taanga di, me ka Taayi a we.»

Na nde a atsuyi pe mu tumu ti:

«Me sa ba Taayi kwaa nde,
na nde sa aba Mwaana kwaa me✧.»

⁶ Ka mu taanga di Nziaambi atsindii Mwaana a nde wa tsiomi mu tsi, nde aleeli: «Batumu ba Nziaambi boosi bafwaana ubwa mambundu-mbwa nha kulu a nde✧!»

⁷ Mu yatala batumu ba Nziaambi, nde aleeli:

«Nziaambi asi ti batumu ba nde baba weti mipepe,
na bo baba weti milee mia mbaa✧, bo basiali ba

✧ 1:2 Yow 1.3 ✧ 1:3 Mkg 110.1 ✧ 1:5 Mkg 2.7; 2Sa 7.14 ✧ 1:6
Ndi 32.43; Mkg 96.7 ✧ 1:7 Mkg 104.4

nde.»

8 Ka mu yatala Mwaana, nde aleeli:

«Oo Nziaambi, mbata a Ipfumu kia we, yili mu taanga dioosi.

Ni mu libweeye la we, we li mu utumu ipfumu kia we.

9 We atoono libweeye na we abele mandaa mamabi.

Oo Nziaambi, ni mu buu, Nziaambi a we asiooli we mu isala kia nde,

bu ayitili nha yulu mutswe a we maari ma kinyi, na asiooli we nha yulu a bambaayi ba we ba bebele✧.»

10 Nde abwileele ka:

«Mu mbaandili, ni we Pfumu ayilii toto, mayulu mali biyiluu bia mioo mia we.

11 Bii bioosi sa bilabuu, ka we li mu bilimi na bilimi.

Tsi na yulu sa bikaluu weti bikutu bibikulu.

12 We sa futuu bio weti iyungu,

na sa basobo bio weti bubali mu usobo bikutu.

Ka we buli ni buli, na idiingi kia we a yili na tsukili pe✧!»

13 Nziaambi a aleeli kwaa tumu a nde so mosi pe:

«Diaala nha koo kia me kia babaala, natee bu me kaasuusu mitaata mia we ku tsini a mili mia we✧.»

14 Batumu ba Nziaambi bali ndila miheebili mili mu usalila Nziaambi: nde li mu utsinduu bo mu ubiti libaasila kwaa baa bakaatolo mukobo wa liyobolo.

2

Liyobolo lavulu bunene

¹ Ni mu buu, bisi diafwaana uba babavulu ukangama mu nzisili yi bisi diayuu, paa dinyaala udiimbili.

² Mandaa mayaabisi batumu ba Nziaambi mu taanga dialabii, mayilimi. Na baata boosi babameengili mo, so a buu pe, babahele utumumu mo, babayi tsieembili yafwaana kwaa bo.

³ Ni mu buu, buni bisi dituu uvuu bisi bameme so bisi dimeengili liyobolo la pili yii? Pfumu nde makulu akwiyaabisi lo tsiomi, tumake babayuyi Pfumu bamweesi bisi ngwanya a lo.

⁴ Na Nziaambi ahamisi imbaangi kia bo mu bili-imbi bia ukimuu, mandaa ma lituu na bimaanga, na mu bungori ba Muheebili wa ngira ba nde akabi weti buli litoono la nde.

Wuli mu ubiti baata ba tsi ku liyobolo

⁵ Ka a kwaa batumu ba Nziaambi pe, Nziaambi aha tsi yikaayiri yi bisi dili mu utsuu mu yo.

⁶ Mu ngwanya, uli na muutu wuli mu uta imbaangi ki mu Mabasonuu:

«Oo Nziaambi, muutu na ali, paa we libili moonyi mu nde?

Mwaana a muutu na ali paa we yiluu mandaa mamabwe mu nde?

⁷ We akulili muutu hoolo ku tsini a batumu ba Nziaambi,

we alwaatisi nde mbilili na buzitu,

⁸ we asuusi bioosi nha tsini a miili mia nde☆.»

Mbiiti Nziaambi asuusu bioosi ku tsini a litumu la nde, mbiindili ti nde a anyaala iloo so imosi pe ki ihele uba ku tsini a litumu la nde. Ka mu taanga di, bisi kaala a diamono pe ti bioosi bili ku tsini a litumu la nde.

⁹ Ka bisi dili mu umono ti: Yiisu wubakulili hoolo ku tsini a batumu ba Nziaambi, bisi dili mu umono nde balwaatisa buzitu na mbilili mu ndaa pasi di nde amoni mu likwa. Mu yii, mu bweese ba Nziaambi, nde amoni likwa mu ndaa mbweyili a baata boosi.

¹⁰ Mu ngwanya, Nziaambi, muyilili a bioosi na wasa ti bioosi biba, ali atoono ti babalayi mu baana ba nde baba itwaari mu buzitu ba nde. Ni mu buu, ali bwafwaana ti Nziaambi asalila mapasi mu uyiluu unaangila Yiisu. Mundaa ti, Yiisu li mbaandili a liyobolo la bo, na ni nde li mu ubiti bo ku lo.

¹¹ Ka Yiisu wuli mu ubiaalisa na bababialisa, bo boosi Taayi mosi. Ni mu buu, Yiisu a ali na tsionyi pe mu uta bo baana ba nguu ba nde.

¹² Ngwanya nde aleeli:

«Oo Nziaambi, me sa tsuu mu we kwaa baana ba nguu ba me,

nha kulu a baata, me sa mweese buzitu ba we✧.»

¹³ Nde aleeli ka:

«Me sa suusu ilimbisi kia me mu Nziaambi.»

Tumake abwileele:

«Me ndiowu, itwaari na baana ba Nziaambi aha me✧.»

¹⁴ Mundaa ti baana ba boosi bali biyiluu bili na musunyi na makili, Yiisu nde makulu akitii weti bo, nde alwaati imuutu imosi na bo. Ni mu buu,

mu likwa la nde, nde akosili Saatina, wakaanga litu la likwa.

¹⁵ Nde akuuli babali batee ba boomo ba likwa mu idiingi kia bo kioosi.

¹⁶ Mu ngwanya, a kwaa batumu ba Nziaambi pe nde abeyi libaasila, ka kwaa bateeri ba Abraami[☆].

¹⁷ Ni mubuu nde ali afwaana mu ufwaanina baana ba nguu ba nde mu bioosi, paa nde aba nguu a ngaanga a bo wa Nziaambi, waluulu mu kolokolo na wanambita mu isala kia Nziaambi, mu ndaa ukuungulu masumu ma baata boosi.

¹⁸ Mu taanga di, nde ka utuu ubaasila baata babali kutso mapuusu, munda ti nde makulu ayoyi mu mapuusu na mu mapasi.

3

Yiisu avulu Mooso

¹ Baana ba nguu, beni badiasa imiinu mu Nzi-aambi, beni dili na ikuku mu mbili yamata ku mayula. Ni mu buu, ditala kwaa Yiisu, wu Nzi-aambi atsinduu na wuli nguu a ngaanga a Nzi-aambi wu bisi dili mu uta imbaangi.

² Nde ali akangama mu Nziaambi wabiaalisi nde, weti bu Mooso ali akangama mu nzo a Nzi-aambi yoosi[☆].

³ Mu ngwanya, Yiisu afwaana mu uholo buzitu bavulu mu bunene na ba Mooso, munda ti wuli mu utuungu nzo avulu nzo yo makulu mu likiinsi.

⁴ Mu ngwanya, pasi nzo yili na mutuungi a yo. Ka mutuungi a bioosi ni Nziaambi.

[☆] 2:16 Yes 41.8-9 [☆] 3:2 Lit 12.7

⁵ Mu yatala Mooso, nde ali anambita mu nzo a Nziaambi yoosi, weti musiali wuli mu uta imbaangi mu mi Nziaambi akeni uleele.

⁶ Ka Kristo li anambita weti Mwaana wubasusu mu utumu nzo a Nziaambi. Na bisi dili nzo a nde, so bisi dikebi imiini na ilimbisi bi bisi dili na kinyi mu bio.

Nziaambi li mu uha puumini kwaa babali mu uyuu nde

⁷ Ni mu buu, weti buli mu uleele Muheebili wa Ngira:

«So beni diyuyi muniingi a ndaa a Nziaambi lolo,

⁸ a dikutu mitimi mia beni pe, weti mu taanga di beni diateminini nde, mu iluumbu ki beni diayesini nde ku tsi ya tsata.

⁹ Kuu, bamwakaa ba beni basiongi me na bayesini me, buleeli Nziaambi, so bu bamoni mi me nayilii

¹⁰ mu tsitsi a maku mana (40) ma bilimi.

Ni mu buu me nakoli bo kesi, na me naleeli:
“Mitimi mia bo mili mu ubaayenanga ku ndiimbisi taanga dioosi,
na bo a bayaaba pe makuulu ma me.”

¹¹ Kutso kesi a me, me nalabi ngwanya yi:

Bo a bukoto pe ku mbuu ya puumini yi me nayilii mu bo!»

¹² Baana ba nguu, disa mayele, kele muutu so mosi nha kati a beni a ayaba na mutimi wumubi, na wu munono, wu utsindi nde mu utakuu na Nziaambi wa moonyi.

¹³ Ka dihamisina bana mu bana, pasi iluumbu, mu pasi taanga dibutuu uleele: «lolo», paa ti

muutu so mosi mu beni anyaala ukutu mutimi, na masumu manyaala ufutu nde.

¹⁴ Mu ngwanya, bisi dili bambaayi ba Kristo, so bisi dibeeri babanambata natee ku manini, mu ilimbisi ki bisi diabayi mu mbaandili.

¹⁵ Ni mu buu, baleeli:

«So beni diyuyi muniingi a ndaa a Nziaambi lolo, a dikutu mitimi mia beni pe, weti mu taanga di beni diateminini nde[☆].»

¹⁶ Ka, bana bayuyi muniingi a ndaa a Nziaambi na babateminini nde? Ni boosi ba Mooso apalisi ku Ngipiti.

¹⁷ Bana Nziaambi akoli kesi mu tsitsi a maku mana (40) ma bilimi? Ni babasi masumu, na babakwiiri mu tsi ya tsata.

¹⁸ Mu taanga di Nziaambi alabi ngwanya yi: «Bo a bukoto pe ku mbuu ya puumini yi me na yilii mu bo», kwaa bana nde akitsuu? Ni kwaa babateminini nde[☆].

¹⁹ Mu ngwanya, bisi dili mu umono ti bo a batuyi ukoto ku mbuu ya puumini yi pe, munda ti bo babisi usa imiini.

4

¹ Nziaambi aheeri bisi lilasina ti bisi sa dikoto mu puumini yi nde ayilii bisi. Ni mu buu, disa mayele, leeti muutu so mosi nha kati a beni a ayakoono ukoto mu yo.

² Munda ti bisi diayaki mandaa ma Nziaambi, weti babali mu tsi ya tsata. Ka, mandaa ma bo bayuyi a mabaasili bo pe, munda ti mu taanga di bo bayuyi mo, bo a bayaki mo mu imiini pe.

☆ 3:15 Mkg 95.7-8 ☆ 3:18 Lit 14.1-35; Mkg 95.11

³ Bisi badiasa imiini, bisi sa dikoto mu puumini yii, yi Nziaambi aleeli:

«Kutso kesi a me, me nalabi ngwanya yi:

Bo a bukoto pe ku tsi ya puumini yi me nayilii mu bo✠»

Nde aleeli buu, so bu yili ti nde ali amani isala kia nde umata mu mbaandili a tsi.

⁴ Mu ngwanya, nha mbuu mosi ku tso Mabasonuu ma Ngira baleele mbii bu, mu yatala iluumbu kia tsaamba: «Nziaambi awuumi mu iluumbu kia tsaamba mu isala kia nde kioosi✠.»

⁵ Babwasonuu ka: «Bo a bukoto pe ku tsi ya puumini yi me nayilii mu bo✠.»

⁶ Baata batsiomi babayuyi ndaa yimbwe a bakoti pe mu puumini yii, munda ti bo babisi utumumu. Mu yii, uli na pwaasi kwaa baata babamosi mu ukoto mu yo.

⁷ Ni mu buu Nziaambi abwikutu iluumbu kibubaata «lolo». Nde akwitsuu mu kio, umata belepe, mu munywa a Daavidi, weti bu me namaakwayaabisa:

«So beni diyuyi ndaa a Nziaambi lolo, a dikutu mitimi mia beni pe✠.»

⁸ Mu ngwanya, mbiiti Yooswa ali abiti ifuumbu kia Iseraeli ku puumini✠ yii, nha mbisi a nhaa Nziaambi a akeni ubwatsuu pe mu iluumbu ikimi.

⁹ Ni mu buu, sa baha puumini yafwaanina na ya iluumbu kia tsaamba kwaa baata ba Nziaambi.

¹⁰ Ka wu ukoto mu puumini yi Nziaambi ayiluu, li mu uwuumu mu isala kia nde, weti bu Nziaambi awuumi mu isala kia nde.

✠ 4:3 Mkg 95.11 ✠ 4:4 Mba 2.2 ✠ 4:5 Mkg 95.11 ✠ 4:7 Mkg 95.7-8 ✠ 4:8 Ndi 31.7; Yos 22.4

¹¹ Ni mu buu disaanani mifuri mu ukoto mu puumini yii, paa ti muutu so mosi mu bisi anyaala uyabwa, weti bamwakaa ba bisi, bababisi utumumu.

¹² Mu ngwanya, Mandaa ma Nziaambi mali moonyi na mali na mifuri. Mo mavulu uto na mbeeri ya mukasa. Mo mali mu ukoto mu muutu natee mu iteesi kia ukabala muwuumu na muheebili, mambuu mayene avuutunu miyisi na musoki wa ku tso miyisi. Mo mali mu ufuundusu manzala na matsimi ma mutimi a muutu.

¹³ A uli na iloo so imosi pe mu tsi ki Nziaambi ayiluu, kiasweeme kwaa nde. Nha misi mia Nziaambi, bioosi bili pene na yaki-yaki, na kwaa nde bisi diafwaana uyala mutata mu mioosi mi dili mu uyiluu.

Yiisu mukutu a banguu ba bangaanga ba Nziaambi

¹⁴ Diyiluwani ukaanga mu mifuri imiini ki bisi dili mu uyaabisa. Mu ngwanya, bisi dili na mukutu a banguu ba bangaanga ba Nziaambi watoori natee kwaa Nziaambi: Ni Yiisu, Mwaana a Nziaambi.

¹⁵ Bisi dili na nguu a ngaanga a Nziaambi watuu umono pasi na bisi mu ndeeyili a bisi. Bamuyesini mu mandaa moosi weti bisi, ka nde a asi lisumu pe.

¹⁶ Ni mubuu diswesani mu imiini kioosi nha peembe a mbata a ipfumu ya Nziaambi, kuli mu utumu bweese ba nde. Kuu, bisi sa dibaa kolokolo na bweese, munda ubaasila bisi mu taanga diafwaana.

5

¹ Pasi nguu a ngaanga a Nziaambi, wubasoolo nha kati a baata, li mu usa isala kia Nziaambi munda mbweeyili a baata. Nde ubaatsuu na ubaaha bungori kwaa Nziaambi munda masumu ma baata.

² Nde makulu ka li adee. Nde utuu ukwiilili ngebe kwaa babahale na nziaabili na babasa masumu.

³ Na munda ti, nde makulu li adee, nde afwaana uha bungori, a ndila mu masumu ma baata pe, ka na mu masumu ma ndeme ka.

⁴ Muutu pe wu utuu ubilimini uba nguu a ngaanga a Nziaambi mu inde makulu. Ka ndila mu mbili a Nziaambi, bubaaba nguu a ngaanga a Nziaambi, weti bu yali mu Aaroni.

⁵ Pili mosi ka, Kristo a abilimini pe mu inde makulu nguu a ngaanga a Nziaambi. Ka Nziaambi abiaalisi nde, bu aleeli:

«We ni Mwaana a me,
lolo li me ndi Taayi a we.»

⁶ Nha mbuu kimi, nde abwileele ka:

«We li nguu a ngaanga a Nziaambi mu bilimi na bilimi,

wa mu muloongo wa Melekisedeki[☆].»

⁷ Mu idiingi kia nde nha tsini a tsieengi nha, Yiisu akikuundu na akipele mu miloo na bilili kwaa Nziaambi wu utuu ukuulu nde mu likwa[☆]. Na Nziaambi ayuyi likuundu la nde munda utumumu kwa nde.

⁸ So bu nde ali Mwaana a Nziaambi, nde ayii utumumu mu mandaa moosi ma nde amoni pasi.

☆ 5:6 Mkg 2.7; 110.4

☆ 5:7 Mat 26.36-46; Mlk 14.32-42; Luk 22.39-46

⁹ Bu amani ukuu mu bioosi, nde akitii idia kia liyobolo la bilimi na bilimi kwaa boosi bali mu utumumu nde.

¹⁰ Mu ngwanya, Nziaambi abiaalisi nde nguu a ngaanga a Nziaambi wa mu muloongo wa Melekisedeki.

Uli ndaa yimbi mu ubwoongolo imiini

¹¹ Bisi dili na mandaa malaa ma utsuu mu mandaa ma, ka uli pasi mu ubiindili beni mo, mundaati beni dika na malemi mu ubahala.

¹² Beni diakeni uba miyiisi umata bele pe, ka bunu, beni dikeneni na nzala ti bayiisi beni mandaa ma kati a tsiomi mu mandaa ma Nziaambi. Beni dikeneni na nzala unywa mabeene, nha mbuu ya udia biloo bialeme.

¹³ Muutu wuli mu unywa ndili a mabeene, keni ikenyi, nde a ali na nziaabili pe mu yatala mandaa malibweeyi.

¹⁴ Ka bia udia bialeme bili bia baata bakulu, babali, mu tsialili a bo, bayuku usa lisoboso nha kati a bubwe na bubi.

6

¹ Ni mu buu, dikiinguwani ku nziisili ya baata bakulu, na disiisani mandaa ma kati a tsiomi madiayii mu Kristo. Bisi a dibwatuungu ibwa ki inyati pe mu mandaa ma: ndutu a unyaala biyiluu bibibiti ku likwa, na usa imiini mu Nziaambi,

² nziisili yatala libootuu na ya unaa mioo nha yulu a baata, tsimbilili a babakwa na pfuundisi ya bilimi na bilimi.

³ Dikulani! Ni buu bisi diafwaana uyiluu, so Nziaambi heeri bisi muswa.

⁴ Mu ngwanya, kwaa baholi liyalila la Nziaambi, bababiimbi bungori ba yula, na bababayi Muheebili wa Ngira,

⁵ bababiimbi mandaa ma Nziaambi mamabwe, na tuu dia tsi dikaayira,

⁶ babwi na a yabwasaala na kuulu pe ya ubwabee ku kiingili a mayele. Mundaa ti, mundaa bo makulu, bo bali mu ubwakomo Mwaana a Nziaambi nha kuruwa, na umweese nde tsionyi nha kulu a baata.

⁷ Mu taanga di tsieengi dibaamini maamba ma mvulu mamubaabwaanganga nha yulu a dio, na dili mu upalisa bikunu bili na ndutu kwaa babali mu usalila bio, Nziaambi li mu usieeme tsieengi dii.

⁸ Ka mbiiti dio dili mu umenese mitsietsiende na mindungu, dio a dili na ndutu pe. Taanga hoolo dimaasaala na Nziaambi sa asibi dio na unyeengese dio.

⁹ Ka, bambaayi ba me balitoono, so bu bisi dili mu utsuu buu, bisi dili na imiini ti beni dili mu kuulu yimbwe, ya liyobolo.

¹⁰ Mu ngwanya Nziaambi a ali na ipengenge pe. Nde a akaadiimbili bisala bia beni pe, so litoono li beni diamweesi mu nde, mu bisala bi beni diasa, na bi beni dikenii mu usa kwaa bangaa Kristo bakimi.

¹¹ Ka bisi diatoono ti muutu muutu mu beni ahamu mu leemine ya uyiluu buu natee ku manini, paa ti ilimbisi kili mu beni iyiluu uyilimi.

¹² Mu yii, dinyaalaa uba na bubolo mu ubahala, ka diduku ifwaani kia baata bali mu usa imiini mu mukonono na babali mu uyaka bi Nziaambi alasini.

Lilasina la Nziaambi a lili mu ukituu pe

¹³ Mu taanga di Nziaambi asi lilasina la nde kwaa Abraami, nde asi lo bu alabi ngwanya mu kuumbu a nde makulu, munda ti a kwali na muutu mukimi pe wavulu nde, paa alaba mukisi wuu mu kuumbu a muutu wuu.

¹⁴ Nde aleeli:

«Mu ngwanya me nisieme we kwalaa, na me sa luusu likaanda la we✠.»

¹⁵ Abraami akami mutimi, na abayi bi Nziaambi alasini nde.

¹⁶ Mulaba koo usa mu kuumbu a muutu wavulu ndutu. Mulaba li iliimbi kili mu umana paa.

¹⁷ Ka Nziaambi ali na nzala ya uyiluu umweese kwaa baata babafwaana uyaka bi nde alasini ti, kesili a nde a yibaakituu pe. Ni mu buu, nde alabi ngwanya.

¹⁸ Uli na mandaa moolo mamali ukituu pe, na mu mo Nziaambi utuu pe ufutu pia✠. Mu yii, bisi badili na isweemini mu nde, dili na pamini yalaa mu ukaanga mu mifuri ilimbisi ki nde alasini kwaa bisi.

¹⁹ Ilimbisi kii yili kwaa bisi weti itali kili mu usa ti idiingi kia bisi itsikini. Kio ili kiahama na kia mifuri munda muwuumu. Kio ili mu ukoto mu ngumbu a nzo a Nziaambi na ili mu uto tee ku kati a mbuu ya ngira.

²⁰ Ni kuu Yiisu atswaamini bisi mu munda mbweeyili bisi, munda ti nde ka nguu a ngaanga a Nziaambi mu bilimi a bilimi, wa mu muloongo wa Melekisedeki.

7

Melekisedeki, mutini na ngaanga a Nziaambi

¹ Melekisedeki wuu ali mutini a Salemi na ngaanga a Nziaambi wa ku kati a yula. Bu Abraami akimata ku mudiingi wu nde abiingi nha yulu a mitini, Melekisedeki ayibwaana nde na asiemi Abraami.

² Abraami aheeri nde ikuku kia kuumi-kuumi mu bioosi bi nde aholi. Mbiindili yatsiomi ya kumbu ya Melekisedeki, ni: «Mutini wa libweeye». Tumake, nde ali mutini a Salemi✧, mbiindili ti: «Mutini a iyeenge».

³ Nde a ali na nguu pe, na so taayi pe, na so kaa so mosi pe. Nde a ali na mbaandili na so manini pe. Bu bali mu ufwaanisa nde na Mwaana Nziaambi, nde li ngaanga Nziaambi mu bilimi na bilimi✧.

⁴ Dimono mu ki iteesi Melekisedeki ali muutu wu munene! So Abraami kaa a bisi aheeri nde ikuku kia kuumi-kuumi mu bi abayi ku mudiingi.

⁵ Ka bababutii mu likaanda la Levi, babali bangaanga ba Nziaambi, bali na muswa weti buli mu utumu Mikele mia Mooso, mu uloombo ikuku kia kuumi-kuumi mu bioosi kwaa baata ba Iseraeli, pili mosi ti kwaa baata ba ifuumbu kia bo makulu. Ka bunu, baata baa ka bali bateeri ba Abraami.

⁶ Melekisedeki, a ali pe wa mu likaanda la Levi, ka Abraami wamuheeri ikuku kia kuumi-kuumi mu bioosi bi abayi. Nha yulu a nhaa, Melekisedeki asiemi Abraami, muutu wu Nziaambi asiiri ndasina.

⁷ Mu ngwanya, muutu pe wu utuu usa paa ti, muutu wuli mu usieme avulu wu nde ali mu usieme.

⁸ Baana ba Leevi, babali mu uyaka ikuku kia kuumi-kuumi, bo bali baata babakaakwa. Ka mu yatala Melekisedeki, ikuku kii, bahi kio kwaa muutu wuli moonyi, weti bu Mabasonuu ma Ngira mali mu uta imbaangi.

⁹ Nha tsieelele, utuu uleele ti: Levi wu baana bali mu uyaka ikuku kia kuumi-kuumi mu bioosi, nde ka afuti ikuku kia nde mu diina taanga di kaa a nde Abraami, afuti ikuku kia kuumi-kuumi mu bi nde abayi kwaa Melekisedeki.

¹⁰ So bu Levi ali keni a abutuu pe, utuu uleele ti, nde ali mu tso makili ma kaa a nde Abraami, mu taanga di bo babwaanini na Melekisedeki.

¹¹ Mikele mibahi kwaa baana ba Iseraeli ali miadiaalila nha yulu a bungaanga ba Nziaambi ba balevita, babali baana Aaroni. Ka mbiiti isala kia bungaanga ba Nziaambi ba balevita ali kiakuu, keni ali utuu pe ubwamonuu ngaanga a Nziaambi mukimi wa mu muloongo wa Melekisedeki.

¹² Mundaa ti, mu taanga di bungaanga ba Nziaambi bali mu usobo, Mikele ka miafwaana usobo.

¹³ Mandaa ma mali mundaa Pfumu a bisi, wuli mu likaanda likimi, li muutu so mosi pe mu lo, asi isala kia bungaanga ba Nziaambi nha diki.

¹⁴ Diayiluu uyaba ti Pfumu a bisi li wa mu likaanda la Yuuda, li Mooso aheli utsuu mu lo, mu taanga di nde atsuyi mu bungaanga ba Nziaambi.

Ngaanga Nziaambi mukimi wafwaanina na Melekisedeki

¹⁵ Dimono ndaa yili mu uyiluu uyalisa mandaa maa: ngaanga Nziaambi mukimi wayiri,

wu bisili dili mu utsuu mu nde, afwaanina na Melekisedeki.

¹⁶ Nde a li pe ngaanga a Nziaambi weti buli mikele mia bukulu ba baata. Ka nde li ngaanga Nziaambi mu lituu la moonyi wafele na manini.

¹⁷ Mu ngwanya, Mabasonuu ma Ngira mali mu uta imbaangi ki mu nde:

«We sa ba ngaanga Nziaambi mu taanga dioosi, wa mu muloongo wa Melekisedeki✧.»

¹⁸ Ni mu buu, kati a tsiomi, mikele mimikulu babwiisi, munda ti mio miali miadee na miahele na ndutu.

¹⁹ Mu ngwanya, mikele mia Mooso a miakuyisi ndaa so mosi pe. Tumake, ilimbisi kiavulu bubwe imaabutuu, na, munda kio, bisi dili mu uswese kwaa Nziaambi.

²⁰ Nha yulu a nha, uli na mulaba wu Nziaambi asi. Babamosi bakitii bangaanga ba Nziaambi kwahele a mulaba wa pili yii.

²¹ Ka babiaalisi Yiisu ngaanga Nziaambi mu mulaba, mu taanga di Nziaambi aleeli kwaa nde:

«Pfumu maasa mulaba mu ndaa yi, na nde a ubwasobo pe yo:

“We li ngaanga a Nziaambi mu bilimi na bilimi✧.”»

²² Mu yii, Yiisu li ka ilimbisi kia bisi mu nzuyisini yavulu bubwe.

²³ Uli na lisoboso likimi: bangaanga ba Nziaambi bana ali bavululu, munda ti likwa lakikoonoso bo mu udukusu isala kia bo.

²⁴ Ka Yiisu li moonyi mu bilimi na bilimi, na isala kia nde kia bungaanga ba Nziaambi ili mu taanga dioosi, na a ili mu usobuu pe!

²⁵ Ni mu buu, nde utuu uyobolo kwa ikulu, baata bali mu uswesuu kwaa Nziaambi mu kuulu a nde. Munda ti nde li moonyi taanga dioosi mu ukuundu Nziaambi mu ndaa bo.

²⁶ Mu yii, Yiisu ni nguu a ngaanga a Nziaambi wali wafwaana kwaa bisi. Nde li wa Ngira, wahele a toono na wahele a masumu. Nziaambi akabili nde na bangaa masumu na anaangili nde ku kati a kati mayula.

²⁷ Yiisu a li pe weti banguu ba bangaanga ba Nziaambi bakimi. Nde a li na nzala pe ya uha bungori pasi iluumbu: so mu masumu ma nde makulu, so mu ma baata. Ka nde ayilii buu mu ndila mbala mosi kwa ikulu, mu taanga di nde ayeelili nyutu a nde makulu.

²⁸ Mikele mia Mooso, miakibiaalisa baata babali na ndeeyili mu uba banguu ba bangaanga ba Nziaambi. Ka ndaa ya mulaba a Nziaambi, wubasi nha mbisi a Mikele, wabiaalisi Mwaana mu uba nguu a ngaanga a Nziaambi, yili mu ubiti ku kuyili a nde mu taanga dioosi.

8

Yiisu nguu a ngaanga a Nziaambi kwaa bisi

¹ Dimono ndaa yavulu mufunu mu mandaa ma bisi dili mu uleele: Ni nguu a ngaanga a Nziaambi wa pili yii bisi dili na nde, nde wadiaali mu mayulu nha koo kia babaala kia mbata ipfumu ya Nziaambi, Puungu-lituu.

² Nde li mu usa isala kia nde nha mbuu ya ngira, pili mosi ti, nzo a ngooto ya ngwanya yi Pfumu atuungu, ka a yi baata batuungu pe.

³ Pasi nguu a ngaanga a Nziaambi, babiaalisi nde mu uha na mu utsuu bungori. Mu yii, bwafwaana ti nguu a ngaanga a Nziaambi wa bisi ka, aha bungori.

⁴ Mbiiti nde ali nha tsina tsieengi, nde a akeni uba so ngaanga a Nziaambi pe. Mundaa ti, nha tsina tsieengi kwakwaba na babali mu uha bungori weti buli mu uloombo Mikele mia Mooso.

⁵ Likuundu la bo, lili ifwaani, so a buu pe, iziimi kia mimili mu uyilimi ku yula, weti bu balibili yo moonyi kwaa Mooso mu taanga di nde akeni utuungu nzo a ngooto ya mvuutini: «We afwaana uyiluu bioosi weti buli ifwaani ki me nalayi we ku yulu a mulaanda✧.»

⁶ Ka mu taanga di, isala kia Yiisu ili isala kiavulu mu bunene. Mundaa ti, nde li nha kati a Nziaambi na baata mu nzuyisini yavulu bubwe, yibatuungu nha yulu a ndasina diavulu bubwe.

⁷ Mu ngwanya, mbiiti nzuyisini✧ ya tsiomi a yali na toono pe, a kwa keni uba na tsata pe ya usobo yo mu nzuyisini ya moolo.

⁸ Ka Nziaambi amoni toono mu baata ba nde, nde asieembi bo bu aleeli kwaa bo:
«Biluumbu bili mu uyiri, buleeli Pfumu,
bi me kaatuungu nzuyisini yinyatii
na baata ba Iseraeli
na baata ba Yuuda.

⁹ Yo a yikaaba pe weti yi me nakuti na bakaa ba bo, mu taanga di me naholi bo mu koo kia me, mu upalisa bo mu tsi ya Ngipiti.
Bo a bakiinzi pe nzuyisini yii.

Ni mu buu, me ka a nabwikwiilili bo ngebe pe,
buleeli Pfumu.

¹⁰ Dimono, bukaaba nzuyisini yi me kaatuungu na
baata ba Iseraeli

nha mbisi a biluumbu bii, buleeli Pfumu:

Me sa sonuu mikele mia me mu matsimi ma bo,

me sa sonuu mio mu mitimi mia bo:

me sa ba Nziaambi a bo,

na bo sa baba baata ba me!

¹¹ Muutu so mosi pe kaaba na nzala uyiisi mbaayi
a nde,

so a buu pe, mwaana nguu a nde

mu uleele ti: “Yii mu uyaaba Pfumu!”

Mundaa ti baata boosi sa bayaaba me,

umata mu wavulu bungebe,

natee mu wavulu bukuutu.

¹² Mu ngwanya, me sa sa masumu ma bo kolokolo,
me a nibwalibili moonyi mu matoono ma bo pe[☆].»

¹³ Bu Nziaambi ali mu utsuu mu «nzuyisini yiny-
atii», nde asi ti nzuyisini yatsiomi yiba ka yikulu.
Ka isii mbiiti ka ki ikulu na imaanunu, kio ka
bebele mu udiimbili.

9

Likuundu la nha tsini a tsieengi na la ku yula

¹ Nzuyisini ya tsiomi yali na mikele mu yatala
likuundu na mbuu ya ngira ya nha tsini a tsieengi.

² Ni mu buu, ali batuungu nzo a ngooto yibakita
mbuu ya ngira, yibali bakabila mu bitsuru bioolo.
Mu itsuru kia tsiomi, mwali na isusili kia miindi,
na meese mali na mapa mabali baha bungori
kwaa Nziaambi.

[☆] 8:12 Yel 31.31-34

³ Ku mbisi a ngumbu ya moolo, ali itsuru kia bioolo kibakita mbuu ya ngo ngira.

⁴ Muu bali basuusu kuku la woolo libubaat-suu malimbi mamupalisa luki la tsulu yimbwe, na mububulu wa nzuyisini wubali bayolo woosi mu woolo. Mutso mububulu wuu mwali na ikoombo kia woolo kiali kialuulu mu maana[☆], na mupaanga a Aaroni wali wapalisa bifulu na mamanya mabali basonuu mikele mia nzuyisini.

⁵ Nha yulu a mububulu, kwali na biteyi bia bakerubaani ba buzitu, biali biafuu mu mapapi ma bio, idibuu kia mububulu*. Ka di a taanga pe dia utsuu mu musundu a mandaa ma moosi[☆].

⁶ Nha mbisi a usuusu bioosi nha mbuu a bio, bangaanga ba Nziaambi bakikoto mu itsuru kia tsiomi kia nzo a ngooto, pasi iluumbu mu usa isala kia bo[☆].

⁷ Ka ndila nguu a ngaanga a Nziaambi akikoto mu itsuru kia bioolo, na nde akikoto muu, ndila mbala mosi mu ilimi. Nde akikoto muu na makili ma nyama, mu uha bungori kwaa Nziaambi mundaa nde makulu na mundaa matoono ma baata bayilii kwahele a unhana[☆].

⁸ Mu yii, Muheebili wa Ngira, akimweese ti kuulu ya ukoto nha mbuu yavulu bu Ngira ali keni a badibili pe, bu yili ti nzo a ngooto ya tsiomi ali keni na yo.

⁹ Ifwaani ki ili weti tsaba ya taanga di. Kio ili mu umweese ti bungori na tsuyili a banyama babali mu uha kwaa Nziaambi, utuu pe mutimi a muutu

☆ **9:4** Pal 16.13-15 * **9:5** *idibuu kia mububulu* mbuu yibakitsara makili nha yulu mundaa nyaalili a masumu ☆ **9:5** Lit 17.16-26; Ndi 10.3-5; Pal 25.17-22 ☆ **9:6** Lit 18.2-6 ☆ **9:7** Mik 16.2-34

wuli mu ukuundu Nziaambi aba wakuu.

¹⁰ Biinabi ni biyiluu bia imuutu, bibali mu usa mu biloo, mu mala na mu mikuungi mia tsieemini mia mupili na mupili. Biyiluu bii bali mu usalila bio natee mu taanga di Nziaambi akaaha tumini dinyatii.

¹¹ Ka Kristo ayiri weti nguu a ngaanga a Nziaambi mu biloo bibibwe biakwaba. Nde akoti mu nzo a ngooto yavulu ndutu na yavulu ukuu, yibahele utuungu mu mioo mia baata, pili mosi ti, yo a yili pe ya tsi yi.

¹² Mu taanga di Kristo akoti mu ndila mbala mosi kwa ikulu nha mbuu yavulu bungira, nde a ahi pe bungori mu makili ma balumi ba bataba na mikolo mia bangoombo. Nde ahi makili ma nde makulu mu bungori. Mu yii, nde akuuli bisi mu bilimi na bilimi.

¹³ Makili ma balumi ba bataba na ba bangoombo na lifutu la ngoombo wa mukari wubat-suu, bibali mu unyasila nha yulu a baata baba-sumuu, bili mu utsieemese manyutu ma bo mu uvutulu induu kia bo na Nziaambi.

¹⁴ Mbiiti yii yili ngwanya, makili ma Kristo may-iluu uvulu lituu! Mu Muheebili wa bilimi na bilimi, nde waheli na toono, ayeelili nyutu a nde, nde makulu kwaa Nziaambi. Makili ma nde sa matsieemese mitimi mia bisi mu biyiluu bili mu ubiti ku likwa, paa bisi dituu ukuundu Nziaambi wa moonyi.

¹⁵ Ni mu buu, Kristo li nha kati a Nziaambi na baata mu nzuyisini yinyatii yi Nziaambi ayilii na bo. Nde ayilii buu paa baata ba Nziaambi ata mbili batolo mukobo wa bilimi na bilimi wu nde alasini. Bo utuu utolo mukobo wuu, munda ti,

uli na likwa layiri, lili mu usa ti bo bayobuu mu matoono ma bo bayilii mu nzuyisini ya tsiomi.

¹⁶ Mu utsuu mu mukaanda wubasonuu mandaa matsieelele, too umweese ti wasonuu nde amaakwa.

¹⁷ Mu ngwanya, mukaanda wubasonuu mandaa matsieelele a ali na ndutu pe, mbiiti wasonuu nde keni musii. Ka nde li na ndutu nha mbisi a likwa la wasonuu nde.

¹⁸ Ni mu buu, ali utuu pe usalila nzuyisini ya tsiomi, kwahele a utsala makili.

¹⁹ Mooso akwiyaabisa nha kulu a baata boosi, tumini dioosi weti bu mikele mili mu umweese dio. Tumake, nde aholi makili ma mikolo mia bangoombo na ma balumi ba bataba na maamba. Nde asialili paki a isopi na miooso mia taba mia beenge mu unyasila bio nha yulu a mukaanda a mikele na nha yulu a baata.

²⁰ Nde aleeli: «Maanama ni makili mali mu umweese nzuyisini yi Nziaambi atumi mu ukinzi.»

²¹ Mooso anyasili ka makili nha yulu a nzo a ngooto na nha yulu a bisii bioosi bi bali mu usalila mu likuundu.

²² Mu yatala mikele, bali mu utsieemese bioosi mu makili. A uli na kolokolo pe kwahele a utsala makili.

²³ Biloo bii bioosi bili mu umweese mandaa ma ku yula, biafwaana uholo tsieemini mu kuulu yii. Ka mandaa ma ku yula mali mu uloombo bungori bayiluu uvulu bubwe.

²⁴ Mundaa ti, Kristo a akoti pe nha mbuu ya ngira yibatuungu mu mioo mia baata, yili ndila ifwaani kia ya ngo yo. Ka mu mayula mo makulu

nde akoti, mu umonuu mu taanga di nha kulu a Nziaambi, munda bisi.

²⁵ Nguu a ngaanga a Nziaambi wa Bayuudayo, li mu ukoto nha mbuu ya ngira, pasi ilimi na makili ma nyama. Ka Kristo a akoti pe mu uyeelele nyutu a nde makulu mbala dialaa.

²⁶ Leeti, nde akeni umono pasi mbala dialaa umata nzilimini a tsi. Mu ngwanya, mu taanga diatsieelele di, Kristo maamonuu mbala mosi kwa ikulu, mu ukuungulu masumu bu aha nyutu a nde makulu mu bungori ba makili.

²⁷ Pasi muutu afwaana ukwa ndila mbala mosi, na uholo pfuundisi kwaa Nziaambi.

²⁸ Bumosi ka, Kristo ayeelili nyutu a nde mu bungori, mbala mosi kwa ikulu, mu umaasa masumu ma baata balaa. Nde sa amonuu mu mbala yadioolo kwaa babali mu ukebe nde, a mu umaasa masumu ma baata pe, ka mu uyobolo bo.

10

Bungori ba Kristo bavulu lituu na bungori babakulu

¹ Mikele mia Mooso a mili mu uyiluu pe umweese ngwanya, ka ndila ifwaani kia mamabwe makaayira. Mio a mili na lituu pe la ubiti ku mbweeyili yakuu, babali mu usweese kwaa Nziaambi: buni mio mituu, buyili ti, ni bungori me baa, bali mu uha taanga dioosi, pasi ilimi?

² Mbiiti babali mu ukuundu Nziaambi mu mutindi wuu ali batsieemese bo mbala mosi kwa ikulu mu masumu ma bo, bo bakeni uyaaba mu matsimi ma bo ti, bo a bali na lisumu so limosi pe, na a bakeni ubwatsuu bungori so bumosi pe.

³ Mu ngwanya, bungori baa bali mu ubiti baata mu ulibili moonyi mu masumu ma bo pasi ilimi.

⁴ Mundaa ti makili ma balumi ba bangoombo na ba bataba a mutuu ukuungulu masumu pe.

⁵ Ni mu buu, mu taanga di Kristo akiyiri nha tsi, nde aleeli kwaa Nziaambi:

«We a ali na nzala pe ti batsuu we bungori so baha we bungori,

ka we ayiluu me nyutu.

⁶ We a amoni kinyi pe mu bungori babayiluu utsuu nha yulu a diki,

so bungori babatsuu mundaa nyaalili a masumu.

⁷ Ni mu buu, me naleeli: “Me makulu ndi mu uyiri kwaa we, Nziaambi a me,

mu uyiluu litoono la we,

weti bubasonuu mu ndaa a me mu mukaanda wa ngira✧.”»

⁸ Kristo akwileele:

«We a atoono pe ti baha we bungori babatsuu, so baha we bungori,

so bungori babayiluu utsuu nha yulu a diki,

so bungori babatsuu, mundaa nyaalili a masumu, na we a amoni kinyi mu bio pe.»

Ka bunu bungori baa bali mu utsuu bo weti bu mikele mili mu uloombo.

⁹ Tumake nde abwileele:

«Me ndiowu, me maayiri mu uyiluu litoono la we.»

Mu yii, nde amaasi bungori babatsuu babakulu mu ukiisi babanyatii.

¹⁰ Yiisu Kristo ayiluu litoono la Nziaambi. Nde ayeelili nyutu a nde mu bungori mbala mosi kwa

✧ 10:7 Mkg 40.7-9

ikulu, na mukuulu yii nde abiaalisi bisi diba bangira.

Kolokolo na mbweeyili yakuu mu Kristo

¹¹ Pasi ngaanga a Nziaambi li mu utemene pasi iluumbu mu usa isala kia nde. Nde li mu uha mbala dialaa, baana bungori baa babali utuu pe umaasa masumu so hoolo☆.

¹² Ka Kristo, aheeri bungori ndila bumosi munda masumu, tumake nde adiaali mu kwa ikulu nha koo kia babaala kia Nziaambi.

¹³ Mu taanga di, ni kuu nde ali mu ukebe ti Nziaambi asuusu mitaata mia nde ku tsini a mili mia nde☆.

¹⁴ Mu yii, mu ndila bungori bumosi, nde abiti kwa ikulu, ku mbweeyili yakuu baata ba nde abiaalisi mu uba bangira.

¹⁵ Muheebili wa ngira ka li mu uta imbaangi mu mandaa maa. Mu ngwanya, nde li mu ukwaleele:

¹⁶ «Mono bukaaba nzuyisini yi me kaakutu na bo: nha mbisi a biluumbu bii, buleeli Pfumu: Me sa suusu mikele mia me mu mitimi ma bo, me sa sonuu mio mu matsimi mia bo.

¹⁷ Me a nibwalibili moonyi so hoolo pe mu masumu so matoono ma bo pe☆.»

¹⁸ Ni mu buu, kuli kolokolo, a kuli na tsata pe ti babwaha bungori munda nyaalili a masumu.

Diswesuwani kwaa Nziaambi

¹⁹ Mu yii, baana ba nguu ba me, bisi dili na ilimbisi kia ukoto nha mbuu yavulu bungiri munda bungori ba makili ma Yiisu.

²⁰ Nde adibili bisi kuulu yinyatii na ya moonyi, mu ngumbu a nzo a Nziaambi, pili mosi mu nyutu a nde.

²¹ Mu mbala mosi, bisi ka dili na nguu a ngaanga a Nziaambi wubasuusu nha mutswe a nzo a Nziaambi.

²² Mu yii, diswesuwani kwaa Nziaambi, mu mutimi wa ngwanya na mu ilimbisi kioosi, na mutimi wubatsieemese wahale na mandaa mamali mu ubiiyisi matsimi na nyutu yibaswaa mu maamba matsieeme✧.

²³ Dihamani mu uyaabisa ilimbisi kia bisi mu mifuri, munda ti Nziaambi li mu uba wanambata mu ndasina dia nde.

²⁴ Dibaanani na matsimi mamabwe bana mu bana, paa ditsindisini mu uyiluu utoonosono na uyiluu mandaa mamabwe.

²⁵ Dinyaalani ubwoongolo mamvuuntini ma bisi, weti bwaka ipfu kia babamosi. Ka dihamisani bana mu bana, na diyiluwani buu buyili ti iluumbu kia Pfumu yika bebele.

²⁶ Mu yii, so bisi dihami mu uyiluu masumu mu usa unhana, nha mbisi a uyaaba ngwanya, a utuu ubwaba na bungori bakimi pe babutuu umaasa masumu.

²⁷ Ka ndaa yimaasaala kwaa bisi, ndila ukebe pfuundisi a Nziaambi ya tsitsi na mbaa ya mifuri yikaanyeengese mitaata mia nde✧.

²⁸ So muutu bisi utumumu mikele mia Mooso, sa badusu nde kwahale a umono nde ngebe, mbi-iti baata boolo so batata bamaata imbaangi mu toono a nde✧.

✧ 10:22 Ezk 36.25 ✧ 10:27 Yes 26.11 ✧ 10:28 Ndi 19.15

29 Buni bukaaba, kwaa muutu wu utsoro Mwaana Nziaambi, wuli mu umeengele makili ma nzuyisini mamabialisa nde mu uba wa ngira, na wuli mu utuu Muheebili wa Ngira wuli idia kia bweese? Beni dili mu umono buni bukaaba pasi diatsieembili di nde akaaholo!

30 Mu ngwanya, bisi diayaaba waleele:
«Ni me kaavutulu mamabi, ni me kaaha mufutu a pasi muutu»,
na nde aleeli ka:

«Pfumu sa afuundusu baata ba nde✠.»

31 Yili ndaa ya tsitsi mu ubwa nha mioo mia Nziaambi wa moonyi!

32 Dilibili moonyi mu mi beni diamoni mu taanga dikulu. Mu biluumbu bii, nha mbisi a uyaka liyalila la Nziaambi, beni diamoni pasi di-alaa, beni diakuutini kwa mifuri.

33 Babamosi nha kati a beni bayaki bituyi na bakwaamisi bo nha kulu a baata, ka bakimi ali bamaayilimi mu ukabisina kwaamisa dii itwaari na bo.

34 Mu ngwanya, beni diamoni pasi itwaari na makori, na mu taanga dibapatili mbayili a beni, beni diasiingi mu kinyi ti bapatila beni yo. Mundaa ti beni diali diayaaba ti beni dili na busini bavulu bubwe, babali mu udiingi mu taanga dioosi.

35 Ni mu buu, a didiimbisi pe ilimbisi kia beni: mundaa ti uli na musieende wumunene wu-bataasila beni mu ndaa kio.

36 Beni diafwaana uba na mukonono mu uku-usu litoono la Nziaambi na paa diholo bi nde alasina.

✠ 10:30 Ndi 32.35-36

³⁷ Mu ngwanya, basonuu:
«Taanga ndila hoolo dimaasala, ngo hoolo,
na wafwaana uyiri sa ayiri.
Nde a ubwadiingi pe.

³⁸ Wasuungunu nha misi mia me mu imiini sa aba
moonyi,
ka so nde vutii mambimbisi, me a niba na kinyi
mu nde pe☆.»

³⁹ Bisi a dili pe mu kaba la baata baa bali mu
uvutuu mambimbisi na uyene ku ndiimbisi. Bisi
dili mu kaba la baata bali na imiini na babali mu
kuulu ya liyobolo.

11

Imiini

¹ Imiini ili mutindi wa ukwabaa bidiasa ilimbisi
mu bio, kio ili kuulu ya usiingi ngwanya a mandaa
madili mu uhele umono.

² Mu imiini kia bo, baata babakulu, bayaki im-
baangi ki ibwe.

³ Mu imiini, bisi dili mu uyaaba ti tsi yayilimi mu
ndaa yapala mu munywa a Nziaambi, pili mosi ti,
biloo bibili mu umonuu, biayilimi mu biloo bibili
mu uhele umonuu☆.

⁴ Mu imiini, Aabeli atsuyi bungori bababwe
kwaa Nziaambi, balutu ba Kayini. Mu imiini,
Nziaambi amweesi ti nde li walibweeye, mundaa
ti Nziaambi nde makulu asiingi bungori ba nde.
Mu imiini kia nde, Aabeli keni mu utsuu, so bu yili
ti, nde amaakwa☆.

☆ **10:38** Abk 2.3-4 ☆ **11:3** Mba 1; Mkg 33.6,9 ☆ **11:4** Mba 4.3-10

⁵ Mu imiini, bahaatisi Enoki ku yula, paa nde ahele umono likwa. Muutu so mosi pe wab-wimono nde, munda ti Nziaambi ahaatisi nde nha peembi a nde. Mu ngwanya, tswaamina buhaatisa Enoki, Mabasonuu mati imbaangi mu nde ti Nziaambi amoni kinyi mu nde.

⁶ Ka bunu, a uli na muutu so mosi pe wu utuu umweese Nziaambi kinyi kwahele na imiini. Mu ngwanya, muutu wu usweese kwaa Nziaambi afwaana usa imiini ti Nziaambi li, na nde li mu usieende babubaasaa nde.

⁷ Mu imiini, Nowa ayuyi mandaa ma Nziaambi akumini nde, mandaa makaayilimi na mamakeni kaala a mamonuu pe. Nowa atumimi Nziaambi na atuungi nzaasa, yi nde avuuyi mu yo na likaanda la nde loosi. Mu yii, nde asieembi tsi yoosi, na amonii walibweeye nha kulu a Nziaambi, munda imiini kia nde✧.

⁸ Mu imiini, Abraami atumimi mbili a Nziaambi. Nde ayeni ku tsi yi Nziaambi ali atoono uha nde mukobo. Nde ayeni kwahele a uyaaba ku nde akiyene.

⁹ Mu imiini, nde adiaali weti mweenyi ku tsi yi Nziaambi ali alasini kwaa nde. Nde adiaali mu nzo ya ngooto, bumosi ka kwaa Isaki na Yaakobi, babakitii bo baboolo, batoli ba wuuna mukobo wu Nziaambi alasini✧.

¹⁰ Munda ti, Abraami akikebe ngaanda yili na bibwa biahama, yi Nziaambi nde makulu ali muyilii na mutuungi.

¹¹ Mu imiini, Saara nde makulu, so bu ali ikumbu na inunu, nde abayi lituu la ubutu

mwaana. Mu ngwanya, nde ali na ilimbisi ti Nziaambi sa akuusu ndasina dia nde.

¹² Ni mu buu, mu muutu ndila mosi wa baala, ni Abraami, wali aka ku peembi a likwa, mwabutii baana balaa weti bambwelele mu mayulu, na weti musiee mu mukoo a mubu, bibili utuu pe utaanga✧.

¹³ Mu imiini, baata ba boosi bakwiiri. Bo a babayi pe biloo bi Nziaambi ali alasini, ka bo bamoni bio na bamoni kinyi mu bio. Bo bali basiingi kwa na yaki-yaki ti bo bali bieenyi na bayoyi-a-kulu nha tsina toto✧.

¹⁴ Babali mu usiingi ti bo bali bieenyi na bayoyi-a-kuulu, bali mu umweese kwa na yaki-yaki ti, bo bali mu usaa tsi yikaaba ya bo.

¹⁵ So bo bali na minyoongo mu tsi yi bo bamati, bo bakeni ubaa pwaasi ya uvutuu kuu.

¹⁶ Mu ngwanya, bo bali na nzala a tsi yavulu yiinayi mu bubwe, yili ku yula. Ni mu buu, Nziaambi a ali na tsionyi pe ti bata nde Nziaambi a bo, munda a ti nde ayilii bo ngaanda.

¹⁷ Mu imiini, Abraami aheeri Isaki mu bungori, mu taanga di Nziaambi ayesini nde. Nde ayilimi mu uha mwaana a nde ndila mosi mu bungori, so bu yili ti, nde ali ayaki ndasini✧.

¹⁸ Nziaambi ali aleeli kwaa nde:

«Mu Isaki we kaabaa baana babalayi ba me nalasini kwaa we✧.»

¹⁹ Ka Abraami ali na ilimbisi ti Nziaambi sa asiimbili Isaki mu babakwa. Ni mu buu, Nziaambi

✧ 11:12 Mba 22.17 ✧ 11:13 Mba 23.4; 1Mm 29.15; Mkg 39.13

✧ 11:17 Mba 22.1-14 ✧ 11:18 Mba 21.12

avutili nde mwaana a nde, na ndaa yii yili ifwaana kia ndutu.

²⁰ Mu imiini, Isaki ahi lisieme kwaa Yaakobi na Esawu, latala mikaayira mu idiingi kia bo☆.

²¹ Mu imiini, Yaakobi asiemi mosi mosi mu baana ba Yoosefi, taanga hoolo tswaamina nde ukwa. Nde abaandini mu ukuundu Nziaambi bu ali akaanga toso a mupaanga a nde.

²² Mu imiini, Yoosefi ku manini a idiingi kia nde, ayaabisi ti baana ba Iseraeli sa bapala mu Ngipiti, na atumi mibafwaana usa mu miyisi mia nde.

²³ Mu imiini, bibuti bia Mooso, biasweyi nde mu tsitsi a batsuungi batata umata iluumbu kibabuti nde. Bo bamoni ti mwaana ali wumubwe na bo a bali na boomo dia uhele utumumu tumini a mutini pe.

²⁴ Mu imiini, Mooso bu akuli, abisi ti bata nde mwaana a mwaana a Farao wa mukaasa.

²⁵ Nde amoni ti bubwe mu umono pasi itwaari na baata ba Nziaambi, nha mbuu ya uyaanga mu makinya ma mwaana taanga hoolo ma masumu.

²⁶ Nde atsimi ti, uba muutu wubatsoro weti Kristo ali yavulu ndutu na busini ba Ngipiti, munda ti nde akitala isooso musieende wukaayiri.

²⁷ Mu imiini, Mooso asiisi ku Ngipiti kwahele a ubata boomo ba fuukiri a mutini. Nde ahami mu imiini, weti nde akimono Nziaambi wubali umono pe.

²⁸ Mu imiini, nde ayilii mukuungi a Paaka, na atumi ti bakili makili mu minywa mia manzo, paa ti wuu wu Nziaambi atsindii mu udusu anyaala udusu baana ba babaala batsiomi ba basi Iseraeli.

☆ **11:20** Mba 27.27-29,39-40

²⁹ Mu imiini, baana ba Iseraeli basiabii mubu wabeenge weti ti nde ali toto lakanya. Ka mu taanga di basi Ngipiti bayesini uyiluu bumosi, bo badiaami.

³⁰ Mu imiini, bibaa bia ngaanda Yeriko biab-wiiri, ku mbisi a biluumbu tsaamba bi baana ba Iseraeli badiengilili bio.

³¹ Mu imiini, Rahabi, mukaasa wapuupu, a akwiiri pe itwaari na babateminini Nziaambi, munda ti nde ayaki mu iyeenge baata ba Iseraeli babakoti mu tsweeyi mu Yeriko mu ukete yo.

³² Ki ndaa me nibwaleele? Taanga a dikuu pe mu utsuu mu Ngidiooni, mu Baraki, mu Samisiooni, Yefite, mu Daavidi, mu Samweli, na mu mibili.

³³ Munda imiini, bo babiingi nha yulu a matsi ma mitini, bo basialili libweeye na bo bayaki bii bi Nziaambi alasini. Bo badibii minywa mia bakosi,

³⁴ bo badimisi mambaa ma mifuri, bavuyi mu likwa la mikasa. Bo babwibaa mifuri ku mbisi a mbeelili. Bo bamonii na mifuri mialaa mu midiingi, na babingisi mikaanga mia masodaare ma bieenyi.

³⁵ Bakaasa bamoni ba bo babakwa mu uvutuu kwaa bo, mu tsimbilili a babakwa.

Bakwaamisi baata babamosi natee ku likwa. Bo babisi ti bavuusu bo, paa basiimbuu mu babakwa na babaa idiingi kiavulu bubwe.

³⁶ Babamosi ka basi bo saa na bafinzi bo bikoti, babamosi bakuti bo bibolo bia bitali na baloosi bo mu perese.

³⁷ Babamosi badusi bo mu mamanya, bana bakesi bo mu bitsuru bioolo mu bikwaaka, so a

buu pe mu mikasa. Babamosi baki yene mala-mala, balwaata mikaanda mia bindombo, so a buu pe mia bataba, bali kutso buwele, bak-waamisi bo na bamweesi bo pasi dialaa.

³⁸ Tsi a yali yafwaana mu baata baa pe! Bo bakiyene ayuungulu mu tsi ya tsata na ku yulu a milaanda, bo bakidiaala mutso matari na mutso bidunu.

³⁹ Nziaambi asiingi baata baa boosi mu ndaa imiini kia bo. Ka bunu bo a babayi pe bi Nziaambi ali alasina kwaa bo.

⁴⁰ Mu ngwanya, Nziaambi ali ataasila ndaa yavulu bubwe mu bisi, na nde ali a atoono pe ti bo bakuu kwahele a bisi.

12

Nziaambi ni Taayi wu ubaasuungusu bisi

¹ Mu yatala bisi, koongi a bambaangi yinene yi yadieengelele bisi. Mu yii, dibumani mifunu mioosi mili mu ulemese dwe la bisi, ni masumu mamali mu unambita mu bisi kwahele a pasi, na mu mukonono didumani tiini yili nha kulu a bisi.

² Ditalani isooso kwaa Yiisu, mu nde imiini kia bisi kiabaandii, na ni nde li mu ukuusu kio. Nha mbuu a kinya yibamumweesi, nde asiingi ukwa nha muti wa kuruwa, kwahele a utsimi mu tsionyi dianambita mu likwa la pili yii. Na mu taanga di, nde li mu udiaala nha koo kia babaala kia mbata ipfumu ya Nziaambi✧.

³ Ditsimi mu nde, mu mutindi wu nde akami mutimi mu pili a itaata kibamweesi kwaa nde

✧ 12:2 Mkg 110.1

kwaa bangaa masumu. Na mu yii, beni a dikaasi-
ingi pe ti babiingi nha yulu a beni, na a dikaadee
pe.

⁴ Munda ti, mu mudiingi a beni na masumu,
beni keni a diadwaana pe natee ku likwa.

⁵ Ninha, beni dimaadiimbili pamini di Nzi-
aambi ali mu uha kwaa beni weti baana ba nde?
Nde li mu uleele:

«Mwaana a me, a meengele pe
mandaa ma Pfumu,
mu taanga di nde ali mu usuungusu we,
na a dee pe
mu taanga di nde ali mu usieembe we.

⁶ Munda ti Pfumu koo usieembe wu nde atoono,
nde koo usuungusu wu nde ayaaba ti mwaana
nde.»

⁷ Dikama mitimi mu mapasi ma Nziaambi ali
mu umweese kwaa beni mu usuungusu: mu ng-
wanya, nde li mu uholo beni weti baana ba nde.
Uli na mwaana wu taayi ubaahale usieembe?

⁸ So nde a feengi beni pe weti bu nde ali mu
ufeenge baana ba nde boosi, mu yii beni a dili ngo
baana ba nde pe, ka beni baana ba bindwaala.

⁹ Dilibilani moonyi mu bataayi ba bisi ba nha tsi
nha: nha bisi diali keni bangebe, bo bakisieembe
bisi na bisi diakikiinzi bo. Kaambisa Taayi a bisi
wuli ku mayula, bisi diafwaana utumumu nde
paa dibaa moonyi.

¹⁰ Bataayi ba bisi bakisieembe bisi mu mwaana
taanga hoolo, nha bo bakimono ti bwafwaana mu
uyiluu buu. Ka Nziaambi li mu usieembe bisi
munda mbweeyili a bisi, paa bisi diba bangira
weti nde.

¹¹ Mu taanga di bali mu usieembe bisi, bisi dili mu umono ti yo yili ndaa ya ngebe, ka a ya kinyi pe. Ka mbari, babayaki nziisili ya pili yii sa bamono ndutu a yo: idiingi kialibweeye kutso iyeenge.

Mandoongi na bisieembi

¹² Dinaangila mioo mia beni miadee, na dihamisa maboongo ma beni mamali mu uteete!

¹³ Didiaata mu kuulu yayiluu usuungunu, paa bitonzo binyaala uyiluu ubwatonzuu, ka bibeeluu.

¹⁴ Disa mifuri mu uba mu iyeenge na baata boosi na uba na moonyi wa bungiri, wuli ti kwahele a nde, muutu so mosi pe kaamono Pfumu.

¹⁵ Disa mayele, paa muutu so mosi anyaala uhelele bweese ba Nziaambi. Kele muutu a ayaba mwaanzi wa kali, wuli na misa, wuli mu ukulu na udusu baata balaa.

¹⁶ Nyaala muutu so mosi mu beni ahele udiata kutso ipuupu. Kele muutu a ayasumunu mimimata kwaa Nziaambi, weti Esawu, wayalii bukuutu ba nde mu biloo bia buu a buu.

¹⁷ Beni diayaaba ti nha mbisi, nde asiayi uyatolo mukobo wa liseieme kwaa taayi a nde. Ka babisi uha nde mukobo wuu. Nde a abayi kuulu pe ya usobo kesili a taayi a nde, so bu yili ti nde akiloombo yo kutso bilili.

¹⁸ Beni a diaswesuu pe nha peembi a iloo kibutuu ukaanga, weti mulaanda a Sinayi na mbaa a nde ya mifuri, so pimisi, so pimisi dia mukobo, so iteembi,

¹⁹ muniingi a turumbeete na muniingi a ndaa. Mu taanga di baata ba Iseraeli bayuyi muniingi a

ndaa wuu, bo baloombi ti banyaala ubwaleele bo ndaa so mosi nha yulu a nhaa.

²⁰ Mu ngwanya, bo a bakikama mitimi pe mu litumu li: «Pasi muutu wukaabeembe mulaanda, so yaba nyama, sa badusu nde mu mamanya.»

²¹ Mandaa mamoni baata ba Israeli ali ma tsitsi yalaa, ni mu buu Mooso aleeli:

«Me ndi mu uteete, munda ti me ndi na boomo balaa!»

²² Ka beni dimaasweese nha peembi a mulaanda a Siooni, na nha peembi a ngaanda a Nziaambi wa moonyi, ni Yerusalemi la ku yula, na mafuundu ma nde ma batumu ba Nziaambi.

²³ Beni dimaasweese nha peembi a mvuutini a baana batsiomi ba Nziaambi, bali kutso mukuungi, babasonomo makuumbu mu mayula. Beni dimaasweese kwaa Nziaambi, mufuundisi a baata boosi, na miheebili mia baata ba libweeye, bababiti ku kuyili a bo.

²⁴ Beni dimaasweese kwaa Yiisu, wuli nha kati a baata na Nziaambi mu nzuyisini yinyatii, na makili ma nde matsiamii, mali mu uvulu utsuu na makili ma Aabeli.

²⁵ Ni mu buu, disa mayele! A dibisi pe uyuu wuli mu utsuu kwaa beni. Baata bababisi uyuu wakikumunu bo nha tsina toto, a bavuyi pe mu tsieembili. Kaambisa bisi, bisi ka a divuu pe mu tsieembili yii, so bisi diteyi mbisi kwaa wuli mu utsuu kwaa bisi umata ku kati a mayula.

²⁶ Mu taanga dikulu, muniingi a ndaa a nde anyingisi toto. Ka mu taanga di, nde maaha bisi lilasina li:

«Me sa bwanyingisi, a ndila toto pe, ka na mayula.»

²⁷ Itoolo kia «ubwanyingisi» yili mu umweese ti biloo bioosi bi Nziaambi ayiluu sa binyingini na sa bidiimbili, paa ti bibisaala bihama na biba bibukoono unyingisi.

²⁸ Ni mu buu, divutulani matoondo, munda ti bisi dimaayaka ipfumu kibukoono unyingisi. Dimweesani mvutili a matoondo yii, mu usalila Nziaambi mu kuulu yiyiha nde kinyi, mu likiinzi na mu ubatila nde boomo.

²⁹ Mu ngwanya, Nziaambi a bisi li mbaa yili mu unyeengese.

13

Buni dituu uha Nziaambi kinyi

¹ Dihama mu utonosono bana mu bana weti baana banguu.

² A didiimbili pe mu uyaka bieenyi bubwe. Mu ngwanya, mu uyiluu buu, babamosi bayaki batumu ba Nziaambi kwahele a uyaaba.

³ Dilibili moonyi mu babali ku perese, weti beni ka dili makori itwaari na bo. Dilibili moonyi mu babali kutso kwaamisa, munda ti beni ka dili na nyutu ya uyanga ku kwaamisa.

⁴ Nyaala ti baata boosi bakiinzi makweele, nyaala ti mbuu a babakweele yafwaana uba yahele usumuu. Nziaambi sa afuundusu baata bali mu usa ipuupu na bali mu usoongo.

⁵ Litoono la mboongo a lafwaana pe ubiti ndi-aatili a beni. Diba na kinya mu ndila bi beni dili na bio, munda ti Nziaambi aleeli: «Me a nisiisi we pe, me a nibwoongolo we so hoolo pe.»

⁶ Ni mu buu bisi dituu usiingisi mu ibaala:
«Pfumu ni mukebi a me,

me a niba na boomo pe!

Ima butuu usa me?»

⁷ Dilibili moonyi mu batumi ba beni, babayaabisi beni ndaa a Nziaambi. Ditsimi mu ndiaatili a bo na buni bwali manini a bo, na diduku imiini kia bo.

⁸ Yiisu Kristo ni nde, matsii, lolo na mu bilimi na bilimi.

⁹ A dinyaala pe ti, nziisili ya mupili na mupili, ya bumweenyi yidiimbisi beni. Ili ndaa yimbwe mu uba babahama mu bweese ba Nziaambi kutso mitimi mia beni, ka a mu mikele miatala biloo pe. Babali mu ukiinzi mikele mia pili yii, a bali mu ubaa ndaanda so hoolo pe.

¹⁰ Bangaanga ba Nziaambi babali mu usa isala mu nzo a ngooto ya mvuutini, a bali na muswa pe mu udia biloo bi batsuu bungori nha yulu a diki la bisi*.

¹¹ Nguu a bangaanga ba Nziaambi li mu ubee makili ma banyama mu itsuru kia nzo kiavulu mu bu ngira, paa ayeelele mo weti bungori mundaa nyaalili a masumu. Ka manyutu ma banyama baa bali mu utsuu mo ku mbari a ngaanda.

¹² Ni buuka Yiisu akwiiri ku mbari a ngaanda, paa mu makili ma nde makulu, avutulu itwaari kia baata na Nziaambi.

¹³ Ni mu buu, diyenani na nde ku mbari a ngaanda mu ubiti diina tsionyi di nde abiti.

¹⁴ Mundaa ti nha tsi nha, bisi a dili na ngaanda pe yili mu uba taanga dioosi. Bisi dili mu usaa ngaanda yikaayira.

* **13:10** bisi mbuu ya bungori mu makuundu ma Bayuudayo.

¹⁵ Mu Yiisu, nyaala dimweesani taanga dioosi kwaa Nziaambi mbilili a bisi weti bungori. Pili mosi, bungori ba mandaa ma bibori bia bisi bili mu ukiinzi kuumbu a nde.

¹⁶ A didiimbili pe mu uyiluu mamabwe na mu ubaasila beni na beni weti baana ba nguu, munda ti ni bungori ba pili yii bali mu uha kinyi kwaa Nziaambi.

¹⁷ Ditumumu kwaa babali mu utumu beni na dikuluu nha kulu a bo. Mu ngwanya, bo bali mu ubaakebe beni taanga dioosi, munda ti bo sa bayala mutata nha kulu a Nziaambi. Disa ti bo basa isala kia bo mu kinyi, ka a mu uyaya pe, munda ti beni a dibaa ndaanda mu yo so hoolo pe.

¹⁸ Dikuundu mu bisi! Bisi dili na ilimbisi kia uba na matsimi mamabwe, na bisi dili na nzala ya udiaata bubwe mu pasi ndaa.

¹⁹ Me niloombo kwaa beni mu ukuundu, vuvulu, paa Nziaambi aha me muswa wa uvutuu mawasa mawasa kwaa beni.

Likuundu

²⁰ Nziaambi idia kia iyeenge, asiimbili mu babakwa Pfumu a bisi Yiisu, wakitii mukebi a mameme wu munene, munda makili ma nde mali mu uhamisa nzuyisini ya bilimi na bilimi.

²¹ Nyaala Nziaambi wuu aha beni lituu la uyiluu mioosi mimibwe, paa beni diyiluu litoono la nde. Nyaala nde ayiluu mu bisi mandaa mali mu uha nde kinya mu Yiisu Kristo, wuli kwaa nde buzitu mu bilimi na bilimi! Amen.

Manini na mabwe

²² Baana ba nguu, me niloombo kwaa beni ndaa yi: Dikama mitimi mu uyuu mandaa ma pamini.

Mundaa ti, mandaa ma me maasonuu beni a mali mamalayi pe.

²³ Me tooni uyaabisa beni ti mwaana nguu a bisi a beni Timoteo ka bunyanga. So nde yiri mu mawasa kuni, me sa yamono beni itwaari na nde.

²⁴ Diha mabwee kwaa boosi babali mu utumu beni na babangira boosi. Baana ba nguu babamati ku tsi ya Italia, batsindii beni mabwee.

²⁵ Nyaala bweese ba Nziaambi baba nha yulu a beni boosi!

New Testament in the Yaka language (Congo-Brazzaville)

The New Testament in the Yaka language of the Congo

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ivatan (Yaka)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 16 May 2025 from source files dated 17 May 2025

3b876d40-c02b-5fa1-8385-1b3b9a90b6ec